

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 98/2012-40

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 31. mája 2012 v senáte zloženom z predsedníčky Ľ. G. a zo sudcov J. L. a L. O. v konaní o sťažnosti H. V., B., zastúpenej advokátkou JUDr. J. F., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 53/2002, za účasti Okresného súdu Bratislava I, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo H. V. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 53/2002 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Bratislava I p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 53/2002 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. H. V. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 5 000 € (slovom päťtisíc eur), ktoré jej je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava I je povinný uhradiť H. V. trovy konania v sume 314,18 € (slovom tristoštrnásť eur a osemnásť centov) na účet jej právnej zástupkyne JUDr. J. F., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 31. októbra 2011 doručená sťažnosť H. V., B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. J. F., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 53/2002.

Z obsahu sťažnosti a z jej príloh a z obsahu pripojeného spisu okresného súdu sp. zn. 17 C 53/2002 vyplýva, že sťažovateľka podala 21. apríla 1997 okresnému súdu žalobu o zaplatenie sumy 50 000 Sk proti žalovanému Ing. arch. V. (ďalej aj „žalovaný“, v časti konania vedeného pod sp. zn. 17 C 53/2002 ako „žalobca“), ktorý 11. júna 1997 podal vzájomný protinávrh na zaplatenie 75 983,60 Sk; konanie bolo pôvodne vedené pod sp. zn. 17 C 120/1997. O návrhoch rozhodol okresný súd rozsudkom sp. zn. 17 C 120/1997 z 20. decembra 2000 tak, že zaviazal žalovaného na zaplatenie žalovanej sumy a jeho návrh (protinávrh) vylúčil na samostatné konanie. Označený rozsudok okresného súdu Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 14 Co 142/01 z 26. septembra 2001 v časti o zaplatení pohľadávky sťažovateľke potvrdil a v časti, ktorým bol protinávrh žalovaného vylúčený na samostatné konanie, odvolanie žalovaného odmietol; toto konanie

je vedené okresným súdom od 11. marca 2002 pod sp. zn. 17 C 53/2002, pričom v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu ešte nebolo právoplatne skončené.

Sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uvádza:

«Voči sťažovateľke bola podaná žaloba (formou žalobného protinávruhu) dňa 11. 06. 1997! OS Ba I o nej rozhodol až 14. 01. 2004! Išlo však o súdne konanie tak chybné, že KS Ba rozsudok OS Ba I č. 17 53/2002 z 14. 01. 2004 musel zrušiť a vec vrátiť na nové prvostupňové konanie. Ale ani to nevedlo k náprave. Nový rozsudok OS Ba I zo dňa 19. 05. 2008 tiež musel byť z pozície KS Ba zrušený (stalo sa tak uznesením 6 Co 262/2008 z 19. 10. 2009). V kontexte tejto ústavnej sťažnosti je smerodajné, že od vrátenia spisu na OS BA I (čo sa udialo v decembri 2009) sa dodnes nič procesné efektívneho neudialo, a to napriek štyrom urgenciám procesného postupu (z 01. 03. 2010, 17. 05. 2010, 12. 07. 2010 a 02. 09. 2010). Predsedníčka OS Ba I listom č. Spr. 2296/2010 uznala opodstatnenosť sťažnosti p. H. V..

V novembri 2010 predložila sťažovateľka ústavnú sťažnosť - riešená bola pod č. I ÚS 53/2011. ÚS SR zaujal postoj, že sťažovateľka nedala porušovateľovi (OS Ba I) dostatok času pre realizovanie nápravy...

Sťažovateľ nesúhlasí s názorom ÚS SR vyjadreným v Uznesení č. I. 53/2011 z 10. 02. 2011. To je však právne irelevantné. Podstatné je len to, že aj od februára 2011 dodnes Okresný súd Bratislava I pracuje procesne neefektívne...

... spor bol iniciovaný Ing. arch. M. V. (žalobcom), a to podaním z 06. 06. 1997. Nekvalitnú prácu Okresného súdu Bratislava I dvakrát konštatoval Krajský súd v Bratislave...

Prieťahy v súdnom konaní patria k znakom neefektívnej súdnej činnosti. Ešte podstatnejším momentom neefektívnej činnosti súdu je však nekonceptnosť, tápanie v problematike a strata systematického postupu. To, o čo sa momentálne súd v danej kauze pokúša, vzbudzuje vážne pochybnosti o garantovaní práva účastníkov sporu na spravodlivý proces. „Informatívny výsluch znalca“ je platnému procesnému právu neznáma „technológia“; je teda a priori právne nekorektná. Porušuje bazálny predpoklad rovnosti strán a kontradiktórnosti súdneho sporu...

Pre výraznú intenzitu zásahov do práv sťažovateľky a najmä dĺžku ich trvania (spor sa vedie už trinásť rokov) a z dôvodu ich opakovaného výskytu žiada sťažovateľka, aby jej bolo priznané finančné zadosťučinenie vo výške 5.000,- € (slovom päťtisíc Eur).

Už lehotu presahujúcu obdobie troch rokov považuje ÚS SR za neakceptovateľnú na riešenie akejkoľvek zložitej právnej otázky (III. ÚS 62/2006, II. ÚS 12/2004, I. ÚS 10/2000). Také obdobie súdneho konania nemožno hodnotiť ako efektívne vedenie súdneho procesu - III. ÚS 9/2000. ÚS SR upresnil, že konanie, ktoré nad tento rámec trvá na súde prvého stupňa bez rozhodnutia vo veci samej, možno považovať za nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR. Zdlhavosť konania totiž v princípe predlžuje stav právnej neistoty dotknutého účastníka konania pred všeobecným súdom do tej miery, že sa jeho právo na súdnu ochranu stáva iluzórnym, a teda ho ohrozuje vo svojej podstate.»

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd nálezhom takto rozhodol:

„1. Okresný súd Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn.: 17 C 53/2002 porušil právo H. V., B., aby sa jej vec prerokovala bez zbytočných prieťahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Bratislava I sa v konaní vedenom pod sp. zn.: 17 C 53/2002 prikazuje konať bez zbytočných prieťahov.

3. H. V., B., sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 5.000,- € (slovom päťtisíc Eur), ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava I je povinný uhradiť H. V., B., trovy konania, tak ako budú vyčíslené v písomnom vyhotovení nálezu do 15 dní od doručenia tohto nálezu na účet jej právnej zástupkyne JUDr. J. F..“

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 98/2012-22 z 24. februára 2012 ju prijal na ďalšie konanie. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľky a predsedníčku okresného súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedníčku okresného súdu ústavný súd zároveň vyzval, aby sa vyjadrila k sťažnosti. Právna zástupkyňa sťažovateľky

a predsedníčka okresného súdu ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Vzhľadom na oznámenia právnej zástupkyne sťažovateľky a predsedníčky okresného súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nebolo možné očakávať ďalšie objasnenie veci.

Predsedníčka okresného súdu sa k sťažnosti vyjadrila v prípise č. Spr 3771/2011 z 5. januára 2012, v ktorom okrem iného uviedla: *„Predmetné konanie je poznačené prietiahmi, čo možno považovať v danej veci za objektívny prietah, ktorý bol spôsobený predovšetkým vysokým nápadom vecí v oddelení vyššieho súdneho úradníka, zákonného sudcu, ako aj z dôvodu prerozdeľovania starých spisov z iných oddelení na civilnom úseku tunajšieho súdu – 17 C a 22 C, čím sa jednotlivé časové úseky medzi úkonmi zákonnej sudkyne predĺžili. Viacero pojednávanií však bolo odročených pre správanie sa účastníkov konania.*

Zároveň si Vám dovoľujem oznámiť, že som pristúpila k sledovaniu danej veci a požiadala som zákonnú sudkyňu o konanie vo veci tak, aby k ďalším prietahom v konaní nedochádzalo. Nakoľko zaťaženosť súdneho oddelenia, resp. jednotlivých civilných sudcov nemôže byť dôvodom na porušenie práva účastníka konania garantovaného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, mám za to, že predmetné konanie je poznačené zbytočnými prietiahmi, avšak objektívneho charakteru...“

Právna zástupkyňa sťažovateľky v podaní označenom ako „Doplnenie ústavnej sťažnosti“ z 27. apríla 2012 reagovala na vyjadrenie predsedníčky okresného súdu, pričom okrem iného uviedla:

„Obranu súdu, spočívajúcu v poukazovaní na personálne problémy, ktoré by mali byť objektívnou príčinou spôsobujúcou prietahy v konaní, ÚS SR principiálne neakceptuje... Nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí

zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prietahy, i to len v tom prípade, ak sa tomu včas čelilo prijatím adekvátnych opatrení...“

Ústavný súd zistil, že v konaní vedenom pod sp. zn. I. ÚS 53/2011 už rozhodoval o predchádzajúcej sťažnosti sťažovateľky, ktorou namietala porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v namietanom konaní, ktorú uznesením z 10. februára 2011 odmietol ako neprípustnú.

Z vyžiadaného súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh namietaného konania:

1. Dňa 21. apríla 1997 doručila sťažovateľka okresnému súdu žalobu o zaplatenie sumy 50 000 Sk proti žalovanému Ing. arch. M. V., ktorý 11. júna 1997 podal vzájomný protinávrh na zaplatenie 75 983,60 Sk. Konanie bolo vedené pod sp. zn. 17 C 120/1997, pričom v časti týkajúcej sa návrhu sťažovateľky bolo právoplatne skončené 29. januára 2002 a vo zvyšnej časti (časť týkajúca sa návrhu, resp. protinávrhu Ing. arch. M. V., pozn.) vylúčené na samostatné konanie vedené ďalej pod sp. zn. 17 C 53/2002; v tomto konaní je sťažovateľka v procesnom postavení sťažovateľky a Ing. arch. M. V. v procesnom postavení žalobcu.

2. Dňa 31. júla 2002 okresný súd vyzval žalobcu na zaplatenie súdneho poplatku za protinávrh a následne z dôvodu, že v určenej lehote súdny poplatok nezaplatil, uznesením z 30. decembra 2002 konanie zastavil. Proti tomuto uzneseniu žalobca podal v zákonom ustanovenej lehote odvolanie a zároveň zaplatil súdny poplatok; z uvedeného dôvodu okresný súd svoje uznesenie o zastavení konania zrušil.

3. Prvé pojednávanie vo veci nariadil okresný súd na 21. máj 2003, na ktorom vypočul žalobcu a pojednávanie odročil na 23. jún 2003. Z účasti na tomto pojednávaní sa ospravedlnila sťažovateľka, a preto bolo odročené na 8. september 2003.

4. Z dôvodu neúčasti sťažovateľky bolo pojednávanie nariadené na 8. september 2003 odročené na 29. október 2003, na ktorom boli vypočutí účastníci konania a pojednávanie bolo odročené na 1. december 2003.

5. Na pojednávaní konanom 1. decembra 2003 sa opätovne nezúčastnila sťažovateľka, a preto ho okresný súd odročil na 14. január 2004; na tomto pojednávaní, ktorého sa nezúčastnil žalobca ani sťažovateľka (bol prítomný jej právny zástupca), boli

vypočutí navrhnutí svedkovia a následne okresný súd vyhlásil rozsudok, ktorým zaviazal sťažovateľku zaplatiť žalobcovi sumu (len) 4 400 Sk.

6. Proti rozsudku okresného súdu zo 14. januára 2004 podal 26. apríla 2004 žalobca odvolanie. Po predchádzajúcej výzve žalobcovi na zaplatenie súdneho poplatku z 20. mája 2004 za podané odvolanie bol spis 7. júna 2004 predložený krajskému súdu na rozhodnutie o podanom odvolaní; odvolací súd o odvolaní žalobcu rozhodol uznesením zo 6. septembra 2004 tak, že odvolaním napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Súdny spis bol okresnému súdu vrátený 17. septembra 2004.

7. Dňa 18. novembra 2004 okresný súd vyzval účastníkov konania na predloženie návrhov na ďalšie dokazovanie a 29. decembra 2004 nariadil termín pojednávania na 30. marec 2005.

8. Na pojednávaní konanom 30. marca 2005 okresný súd vypočul účastníkov konania a svedkyňu a pojednávanie odročil na 8. jún 2005.

9. Žalobca 25. mája 2005 podal návrh na rozšírenie žaloby (na sumu 125 983,60 Sk), ktorý okresný súd na pojednávaní konanom 8. júna 2005 nepripustil a odročil pojednávanie pre účely nariadenia znaleckého dokazovania.

10. Uznesením z 29. septembra 2005 okresný súd ustanovil znalca na určenie správnosti cenovej špecifikácie žalovanej pohľadávky a určil mu lehotu šesťdesiat dní na vypracovanie znaleckého posudku. Po predchádzajúcej urgencii z 12. februára 2007 znalec posudok okresnému súdu zaslal 18. apríla 2007.

11. Dňa 23. mája 2007 žalobca vzniesol námietku zaujatosti proti zákonnej sudkyňi, o ktorej krajský súd rozhodol 29. novembra 2007 tak, že zákonná sudkyňa nie je vylúčená z prerokúvania a rozhodovania veci.

12. Ďalšie pojednávanie nariadil okresný súd na 19. máj 2008, na ktorom rozhodol vo veci samej v poradí druhým rozsudkom, ktorým uložil sťažovateľke povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 75 983, 60 Sk s príslušenstvom a vo zvyšnej časti žalobu zamietol; proti tomuto rozsudku podala sťažovateľka 27. júna 2008 odvolanie. Spis bol krajskému súdu na účely rozhodnutia o odvolaní predložený 14. októbra 2008, ktorý o ňom rozhodol uznesením z 15. októbra 2009 tak, že odvolaním napadnutý rozsudok okresného súdu zrušil a vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie (spis bol okresnému súdu vrátený 7. decembra 2009).

13. Po vrátení zrušujúceho uznesenia krajského súdu a jeho doručení účastníkom konania (18., resp. 22. decembra 2009) bol okresný súd vo veci nečinný, a preto ho sťažovateľka podaniami z 5. októbra 2010, 7. júna 2010, 14. júla 2010, 2. septembra 2010 a 5. októbra 2010 žiadala o nariadenie pojednávania.

14. Okresný súd nariadil pojednávanie na 28. január 2011, ktoré odročil pre neúčast' účastníkov konania na 14. marec 2011, ktoré následne odročil na 9. máj 2011. Na pojednávaní uskutočnenom 9. mája 2011 sa nezúčastnil žalobca; pojednávanie bolo odročené na neurčito na účely vyžiadania stanoviska krajského pamiatkového úradu.

15. V ďalšom období okresný súd predvolával na informatívny výsluch znalca (na 5. september 2011, 21. november 2011 a následne 12. január 2012; z prvých dvoch termínov sa znalec ospravedlnil) na účely ujasnenia si ďalšieho postupu v súvislosti so zabezpečením znaleckého dokazovania.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 53/2002.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie

stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priesťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľky.

1. Pokiaľ ide o prvé kritérium, ktoré sa zohľadňuje pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd zistil, že predmetom namietaného konania (potom, ako bol návrh žalobcu vylúčený na samostatné konanie, pozn.) je rozhodovanie o žalobe, ktorou sa žalobca domáha proti sťažovateľke zaplataenia žalovanej sumy z titulu fakturovanej ceny za plnenie zo zmluvy o dielo (projektová dokumentácia rekonštrukcie rodinného domu). Podľa názoru ústavného súdu

obdobné súdne spory tvoria štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti okresných súdov, a preto namietané konanie nepovažuje z právneho hľadiska za zložité. Po skutkovej stránke ústavný súd pripúšťa určitú mieru zložitosti veci súvisiacu s potrebou vykonať vo veci časovo náročnejšie dokazovanie (vrátane znaleckého dokazovania), zároveň ale konštatoval, že skutková zložitosť veci nemôže ospravedlniť stav, v akom sa konanie nachádzalo v čase doručenia sťažnosti. Ústavný súd navyše vzal do úvahy, že ani okresný súd neospravedlňoval skutočnosť, že v namietanom konaní zatiaľ právoplatne nerozhodol jej skutkovou zložitou.

2. Správanie sťažovateľky ako účastníčky konania v doterajšom priebehu namietaného konania ústavný súd hodnotí v zásade ako aktívne a súčinnosť; sťažovateľka reagovala v primeranom čase na výzvy okresného súdu, navrhovala dôkazy a domáhala sa písomnými podaniami nariadenia pojednávania. Skutočnosť, že sťažovateľka sa nezúčastnila štyroch pojednávania, zásadnejším spôsobom neovplyvnila priebeh konania vzhľadom na to, že sa ich zúčastňoval jej právny zástupca.

3. V súvislosti s hodnotením postupu okresného súdu v namietanom konaní ústavný súd v prvom rade považoval za potrebné poukázať na svoju konštantnú judikatúru, podľa ktorej zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08). Rovnako tak môže zapríčiniť porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy aj nesprávna činnosť štátneho orgánu (m. m. II. ÚS 33/99).

Ústavný súd hodnotil postup vo veci konajúceho súdu v dvoch obdobiach:

a) v období od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia okresného súdu o vylúčení veci na samostatné konanie (od 29. januára 2002) do zrušenia jeho v poradí prvého rozsudku vo veci samej zo 14. januára 2004 uznesením krajského súdu zo 6. septembra 2004,

b) v období od 17. septembra 2004, keď bol okresnému súdu spis vrátený krajským súdom na ďalšie konanie.

V prvom z uvedených období okresný súd vo veci konal v zásade plynulo, keď nariadil celkom šesť pojednávaní a o veci rozhodol necelé dva roky od jej vylúčenia na samostatné konanie. Činnosť okresného súdu v tomto období ale ústavný súd hodnotí ako neefektívnu, a to najmä vzhľadom na skutočnosť, že jeho v poradí prvý rozsudok vo veci krajský súd uznesením zo 6. septembra 2004 zrušil pre „... *neúplne zistený skutkový stav veci...*“.

Druhé z hodnotených období sa podľa ústavného súdu vyznačuje tak neodôvodnenou nečinnosťou okresného súdu, ako aj jeho neefektívnou činnosťou. Neodôvodnene nečinný a aj neefektívny bol postup okresného súdu najmä v súvislosti so zabezpečením znaleckého dokazovania. Okresný súd ustanovil znalca a určil mu 60-dňovú lehotu na vypracovanie znaleckého posudku už 29. septembra 2005, ale jeho predloženie urgoval až po sedemnástich mesiacoch (12. februára 2007), pričom znalecký posudok mu bol doručený až 18. apríla 2007. Neefektívnosť činnosti v tomto období potvrdzuje aj skutočnosť, že krajský súd uznesením z 15. októbra 2009 zrušil aj v poradí druhý rozsudok okresného súdu z 19. mája 2008 a vec mu vrátil na ďalšie konanie, pričom v ďalšom období bol okresný súd vo veci v zásade neodôvodnene nečinný až do nariadenia pojednávania na 28. január 2011 po predchádzajúcich žiadostiach sťažovateľky o nariadenie pojednávania a sťažnosti na porušovanie jej práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov z 29. októbra 2010 adresovanej predsedníčke okresného súdu.

Obranu okresného súdu založenú predovšetkým na skutočnosti, že prietahy vznikli vysokým nápadom vecí v príslušnom oddelení súdu, ústavný súd nemohol akceptovať. Ústavný súd už v podobných súvislostiach viackrát vyslovil (pozri napr. I. ÚS 23/03), že nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohli len dočasne ospravedlniť vzniknuté prietahy, a to len v tom prípade, ak sa na ten účel prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia

umožňujúce prerokovanie veci, a teda vykonanie spravodlivosti bez zbytočných priet'ahov. I keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ochrany ich základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním na dlhodobu obmedzenú personálne kapacity príslušných súdov (pozri napr. I. ÚS 119/03).

Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že neodôvodnenou nečinnosťou a neefektívnou činnosťou okresného súdu v namietanom konaní došlo k zbytočným priet'ahom a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku tohto nálezu).

Vzhľadom na skutočnosť, že namietané konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu ešte právoplatne skončené, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy okresnému súdu prikázal, aby v ďalšom konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 53/2002 konal bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Pretože ústavný súd rozhodol o porušení základného práva sťažovateľky garantovaného čl. 48 ods. 2 ústavy, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

Sťažovateľka žiadala, aby jej bolo priznané finančné zadosťučinenie v sume 5 000 € z dôvodu dlhotrvajúceho stavu právnej neistoty spôsobenej nečinnosťou a neefektívnou činnosťou okresného súdu.

Pri určení sumy primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal ústavný súd zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Ústavný súd zohľadňujúc predovšetkým doterajšiu zjavne neprimeranú dĺžku namietaného konania (viac ako 13 rokov od podania žaloby a viac ako desať rokov od jej vylúčenia na samostatné konanie), intenzitu neefektívnej činnosti a obdobia neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu rozhodol, že v danom prípade bude primerané priznať sťažovateľke finančné zadosťučinenie v sume ňou požadovanej (bod 3 výroku tohto nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľke, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním advokátkou v konaní pred ústavným súdom. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a spísanie sťažnosti vykonané v roku 2011) podľa § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 14 ods. 1 písm. a) a b), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), pričom vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2010, ktorá bola 741 €, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2011. Za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2011 patrí podľa vyhlášky odmena 123,50 € a režijný paušál 7,41 €, čo spolu predstavuje za jeden úkon právnej služby odmenu v sume 130,91 € a za dva úkony odmenu v sume 261,82 € (2-krát po 130,91 €), ktorú bolo potrebné zvýšiť o 20 % daň z pridanej hodnoty (52,36 €), pretože právna zástupkyňa sťažovateľky je platkyňou DPH. Celkom tak priznaná

úhrada trov konania predstavuje sumu 314,18 € (bod 4 výroku tohto nálezu). Sťažovateľka žiadala o priznanie odmeny aj za ďalšie úkony právnej služby (za ďalšiu poradu právnej zástupkyne so sťažovateľkou a písomné podanie doručené ústavnému súdu 2. mája 2012); za tieto úkony ústavný súd odmenu nepriznal s odkazom na znenie § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde a s poukazom na absenciu ich ústavnoprávnej relevantnosti.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. mája 2012